

17321217

Senatsbeslutning om hvilke opgaver der påhviler flådens og akademiets detachementer under den Anden Kamtjatka-ekspedition

Det Russiske Videnskabernes Akademi, grundlagt i Skt. Petersborg i 1724 på Peter den Stores eget initiativ, kom til at spille en væsentlig og i stigende grad selvstændig rolle for planlægningen, omfanget og forløbet af den Anden Kamtjatka-ekspedition, selvom det først relativt sent blev inddraget. Ideen om at medsende en særlig akademisk gruppe på Berings ekspedition blev første gang officielt formuleret i den her oversatte senatsbeslutning. Den viser ikke blot den oprindelig påtænkte beskedne størrelse af den medrejsende akademikergruppe, men også at Akademiet endnu var en institution der overvejende beskæftigede udenlandske specialister. Op gennem 1700-tallet, fra og med den Anden Kamtjatka-ekspedition, blev ekspeditioner til forskellige egne af det russiske imperium en væsentlig side af Akademiets virke.

Det originale dokument findes på det Russiske Statsarkiv for Gamle Aktstykker (RGADA) i Moskva, fond 248, reg. 32, bog 207, s. 90-90v. Det er oversat efter VKE 1, s. 122-123. En tysk oversættelse findes i W. Hintzsche, N. Ochotina Lind og P.U. Møller (red.) *Dokumente zur 2. Kamčatkaexpedition 1730-1733. Akademiegruppe*, Halle: Verlag der Franckeschen Stiftungen zu Halle 2004, s. 24-26.

Oversættelsen © Peter Ulf Møller og Natasha Lind

Den [...] november 1732, på Hendes Kejserlige Majestæts befaling, har det Regerende Senat først lyttet til ekstrakter og rapporter og meningstilkendegivelser fra Admiralitetskollegiet om Kamtjatka-ekspeditionen og set på landkort, og samtidig grundigt overvejet, hvordan denne ekspedition bedst kunne udsendes, så den virkelig blev til nytte for Hendes Kejserlige Majestæt og til hæder for det Russiske Imperium (hvis fjerne derværende steder og nordlige sibiriske egne stadig anses for ukendte). Det besluttedes at iværksætte følgende:

1. Ved Hendes Kejserlige Majestæts befaling, givet 17. april i indeværende år 1732, blev det påbudt, at kaptajnkommandør Bering atter skulle udsendes til Kamtjatka, og at Senatet skulle behandle og træffe foranstaltninger angående de af ham indgivne punkter og forslag om bygning af skibe derude, om andre tiltag til statens vel og forøgelse af Hendes Kejserlige Majestæts indtægt, om det til forehavendet nødvendige personel og materiel og om hvad der skulle leveres hvorfra. Herudover skulle der gives ordre til den sibiriske guvernør og hans tilforordnede og til viceguvernøren i Irkutsk om at udføre alt hvad der var muligt fra samme rekvisition, og yde hjælp til Bering. Men Grigorij Skornjakov-Pisarev, der var blevet beordret til Okhotsk, skulle føres tilbage til det sted hvor han tidligere havde været i forvaring.

I kraft af Hendes Kejserlige Majestæts nævnte befaling blev der dengang straks udstedt dekretter til Admiralitetskollegiet og andre behørigt steder om udsendelse af Bering og – sammen med ham og på hans forlangende – af søofficerer med videre. Bering fik tilstillet et særskilt dekret, i hvilket der tillige var indskrevet det som Pisarev førhen, i 1731, havde fået besked om at udføre på Kamtjatka og i Okhotsk og i nærheden af disse steder. Efterfølgende bestemte det Regerende Senat ved forordning af 12. juni, for at sikre den bedst mulige udførelse af ekspeditionen, at Videnskabernes Akademi skulle udsende et af sine medlemmer – en professor sammen med nogle studenter, astronomiske instrumenter med videre. Til den nævnte professor skulle desuden tilknyttes probermester Gardebol, som i 1727 blev udsendt til Kamtjatka med kaptajn Pavlutskijs trop. Endvidere skulle værkerne i Jekaterinburg sende to eller tre mand med kendskab til at finde og

undersøge malm. De skulle medbringe deres værktøjer og materialer, så at de på steder, hvor der måtte blive fundet værdifulde metaller eller mineraler, kunne frembringe resultater ud fra store prøver uden at spille tid.

Hertil svarede Videnskabernes Akademi, idet man fremsatte sine grunde, at man ville sende ikke blot én professor, men at man derudover havde udpeget to professorer og flere håndværkere, som selv ønskede at rejse, og at man yderligere udbad sig nogle studenter. Ved senatsforordninger blev det så påbudt, at et antal studenter, tolv i alt, skulle udsendes til Akademiet fra den Slavisk-latinske Skole i Moskva for at blive instrueret i den for ekspeditionen relevante naturvidenskabelige viden og praksis.¹ Og den 24. november blev de forskellige instrukser om hvad de udpegede professorer skulle udrette i løbet af ekspeditionen oversendt fra Akademiet til Senatet, efter et senatsdekret.²

I forvejen havde man den 12. september vedtaget i Senatet, at der til udsendelsen af kaptajnkommandør Bering skulle udfærdiges en særskilt, grundig instruks om havsejladsen med videre, og at der tillige skulle udsendes en anden god russisk kaptajn og nogle underofficerer. Til rådgivning herom var medlemmer af Admiralitetskollegiet blevet indkaldt til Senatet. Efter deres indstilling om alt vedrørende denne ekspedition blev der givet besked til Admiralitetskollegiet, som så meddelte Senatet sine overvejelser og konklusioner, idet man fandt det nyttigt under ekspeditionen at foretage forskellige observationer til vands og at foretage opdagelsestogter ikke blot fra Kamtjatka til Japan og Amerika, men også i de nordlige egne til havs fra flodmundingerne, fra Ob, Lena, Kolym og ligeledes fra byen Arkhangelsk til Obs munding. Af søgående fartøjer skal der være tre både med dæk og fem dobbeltslupper. Til bemanning af disse udpegede man, foruden kaptajnkommandør Bering, også kaptajn Spanberch og kaptajnløjtnant Tjirikov, som begge havde deltaget i den første ekspedition, samt en løjtnant, tre sekondløjtnanter og 157 mand af kategorien andre tjenstgørende og soldater. I kraft af ovennævnte forhold kan det således blive en komplet og veludrustet ekspedition.

I Okhotsk, hvor den første havn ved det Østlige og Kamtjatske Hav er beliggende, og ligeledes på selve Kamtjatka, er der dog ikke udpeget værdige kommandanter. Og skønt det Regerende Senats afgørelse af 2. maj 1732, pkt. 10, pålægger det Sibiriske Kancelli at udpege en særskilt kommandant for Kamtjatka blandt dem der allerede befinder sig i Sibirien eller på Kamtjatka, og skønt førnævnte kaptajn Pavlutsik er indstillet – han har befundet sig derude siden 1727 med en trop der skal undertvinge de indfødte som tidligere betalte jasad-tribut, men nu unddrager sig på grund af at Kamtjatka er så tyndt befolket, og andre der aldrig er blevet undersøgt – så må det dog i den nuværende situation anses for umuligt at en enkelt person, der allerede er udnævnt eller som i henhold til det forrige dekret vil blive udnævnt til Kamtjatka, vil kunne overkomme både [ekspedition]forberedelserne og den interne ledelse så langt borte og i et nyt, vidtstrakt område. Derfor skal der herfra vælges og udsendes en kommandant til Okhotsk, som skal have en god løn for at tage så langt væk. Kamtjatka og alle kystområderne derude skal lægges ind under kommandanten i Okhotsk, da alt dette jo den dag i dag hører under den enlige vojevode i Jakutsk, der også uden dette vil have rigeligt under sin administration, som det ses af landkortet. Og hvad der efter de tidligere forordninger er blevet pålagt først Pisarev og siden Bering at udføre, med hensyn til flytning og bosættelse af folk og forøgelse af korn, kvæg, tribut og værtshusindtægter med videre, og at holde skik på de indfødte folk og indsamlingen af tribut fra dem, om alt dette skal der i Senatet udarbejdes en fuldstændig instruks til ham [kommandanten], så at kaptajnkommandør Bering og de øvrige kan bruge kræfterne på havsejladsen alene og ikke bruge tid på Kamtjatka og Okhotsk og til imødekommelse af alskens fornødenheder i havnen efter hans afrejse og til ledelse af den derværende befolkning. Desuden, hvis et nødvendigt behov opstår under sejladsen, så kan de søfarende fæste lid til kommandanten i Okhotsk, som vil hjælpe dem med både mandskab og andet. I henhold til forordningen af 1731 skal nemlig 300 mand af de i alt 1500 tjenstgørende som er udkommanderet til Jakutsk, fast opholde sig i Okhotsk og i fæstningsbyerne på Kamtjatka, og der

skal overføres både bønder til agerbrug og tungusere og jakutere til kvæghold. Desuden udsendes der forviste som er dømt for forbrydelser, og skyldnere som står i gæld til statskassen. Ved hjælp af dem kan havnebyen – og derfra også Kamtjatka – fra tid til anden forøge sit indbyggerantal.

2. Admiralitetskollegiet har i sin redegørelse anført: I henhold til egenhændig instruks fra kejser Peter den Store af salig og evindelig ihukommelse til kaptajn-kommandør Bering blev der under Berings ekspedition foretaget en undersøgelse af, hvor landet Kamtjatka eventuelt hang sammen med Amerika. Som bemeldte Bering har redegjort for, så sejlede han efter den givne instruks langs land fra Kamtjatka mellem nord og øst så langt som til den syvogtresindstyvende breddegrad, og som vist på det kort han har lavet på grundlag af togtet er der ingen forbindelse til de amerikanske kyster op til stedet på den anførte breddegrad. Hvad der ligger oven for denne breddegrad har Bering på sit kort angivet fra dette sted i retningen mellem nord og vest til Kolyma-flodens munding, men indtegningen er foretaget på grundlag af tidligere kort og oplysninger. At hævde at der ikke er nogen landforbindelse, ville derfor være tvivlsomt og usikkert.

Desuden vides der intet om søvejen langs land fra Ob-floden til Lena og videre, om det er muligt til dels at sejle langs denne kyst, og nogle steder er helt ukendte. Man kan således ikke udtale sig med sikkerhed herom, for der findes hverken pålidelige kort eller oplysninger.

For at få pålidelig underretning om, hvorvidt der er landforbindelse mellem Kamtjatka-området og Amerika, og hvorvidt der er passage gennem Nordhavet, bør der efter kollegiets mening bygges nogle dobbeltslupper på hver 24 årer og med dæk. Nærmere bestemt én på Irtysj-floden ved Tobolsk og to i Jakutsk på Lena-floden, fordi disse [floder/steder?] efter en overvejelse af rejseforholdene derude og folkeslagene skønnes at være de bedst egnede. De skal bestykses med falkonetter og sejle ad følgende rute: den som bygges i Tobolsk skal sejle ad Ob-floden til dens udmunding i havet og videre til havs fra munden i østlig retning langs kysten så langt som til Jenisejs munding; af dem der udgår fra Jakutsk, skal den ene sejle ad Lena-floden, ligeledes til udmunden, og så mod vest fra munden til havs langs kysten til Jenisejs munding, men fra modsat side af den [slup] der kommer fra Ob-munden. Den anden slup fra Jakutsk skal fra munden [af Lena] sejle til havs langs kysten mod øst til Kolyma-flodens munding. Derfra skal den sejle videre mod øst langs kysten og runde det næs, der på kortet er vist på treoghalvfjerdsindstyvende breddegrad og fortsætte, stadig langs kysten, til Anadyr-flodens og Kamtjatka-flodens munding.³

Andrej Usjakov
Fyrst Ju. Trubetskoj
Grev M. Golovkin
Vasilij Novosiltsov
Semjon Sukin

Oversekretær Ivan Kirilov⁴

Underskrevet 12 juni 1732

¹ En senatsforordning vedr. studenterne er offentliggjort i Hintzsche, Lind & Møller (red.) *Dokumente zur 2. Kamčatkaexpedition 1730-1733. Akademiegruppe*, Halle 2004, dok. 17, s. 72.

² Der blev udformet i alt fem instrukser inden for følgende fagområder: 1) Astronomiske, geografiske og fysiske observationer, ved J.N. Delisle; 2) En specialinstruktion vedr. geografiske observationer, ved J.N. Delisle; 3) Fysiske observationer ved Daniel Bernoulli; 4) Naturhistorie, ved J.G. Gmelin; 5) Etnografi (Historia populorum), ved G.F. Müller. De to førstnævnte instruktioner var på fransk, de 3 sidstnævnte på latin. Instruktionerne er udgivet på originalsproget og i tysk oversættelse i Hintzsche, Lind & Møller (red.) *Dokumente zur 2. Kamčatkaexpedition 1730-1733. Akademiegruppe*, Halle 2004, dok. 18-22, s. 73-149.

³ Nævnelser af næsset på 73° nordlig bredde bekræfter, at det kort Senatet henviser til, er det såkaldte "sammenfattende kort" fra Berings Første Kamtjatka-ekspedition. Det er afslutningen på et langt horn

⁴ Ivan Kirillovitj Kirilov (1689/1695? - 1737), russisk geograf, kartograf og statsmand, oversekretær i Senatet fra 1727. K. blev selv leder af en videnskabelig rejse, den såkaldte Orenburg-ekspedition fra 1734. K. var forfatter til den første økonomisk-geografiske beskrivelse af Rusland (udgivet posthumt) og initiativtager til kortværket »Atlas over Rusland« (første bind 1734).